

ДВОМОВНІСТЬ ТА ПОСТКОЛОНІАЛЬНІСТЬ

Від 1991 року Україна захворіла на почуття відокремленості від Росії. Нажаль від того часу, ми тільки поглиблюємо ілюзію незалежності, що проявляється у пануючій двомовності та псевдоінтелектуальному розміркованні про витоки української державності. З початком війни ми почали дискутувати про російську мову, як іноземну або мову окупанта. Однак, ми не вивчили інших мов, щоб повідомити про наші проблеми зовнішній світ. Відповідно суспільство і інтелігенція зокрема, залишаються в ілюзорному світі міжнародності Київ – Мінськ – Москва.

Знання потребують верифікація, яка може відбуватися у два способи: або у дискусії, що притаманно гуманітарному знанню, або експериментально, це стосується сфери точних знань.

Безперечним є те, що як гуманітарні, так і точні знання на всій планеті Земля однакові, тобто закони фізики або правопису не змінюються залежно від географічної широти. Звідки ж з'являються твердження, що українська наука не конкурентоздатна.

Говорячи про точну науку (фундаментальні знання) я можу лише здогадуватись і будувати свою думку на оповідях інших людей, які причетні до даної галузі. Точні галузі потребують фінансування для перевірки тієї чи іншої гіпотези висунутої фізиком, математиком або біологом. Якість такого знання прямо пропорційно залежить від фінансової складової. Зрозумілим, що поява Кремової долини або Великого адронного колайдери – це наслідок значних капіталовкладень та розвитку вже наявних високих технологій. Прикладом чого є компанія Google, яка могла з'явитися і розвинулася тільки на американському ринку. Верифікація ідеї Google відбулась там де за цю ідею змогли заплатити, натомість заробляти ця компанія буде по всьому світу. Мовлення у цій галузі відіграє другорядне значення, оскільки має на меті передавати виключно інформацію, яка характеризується передусім описовістю та універсальністю. Технічне мовлення або мова у точних науках не має ні культурного, ні етнічного навантаження вона спрямована на передачу інформації, яка має бути універсальною. Відповідно знання іноземної мови у точних науках дуже рідко відіграє значення таке, як в літературі чи історії. Проте у випадку з Україною все навпаки, українські комерційні проекти у сфері літакобудування та ракетобудування обмежувались співпрацею із Росією виключно через фактор мови.

Натомість, гуманітарне знання є заручником мови, як інструменту свого самовираження. Усі галузі гуманітарного знання та суміжного знання (економіка або PR) застосовують мову. Вміле та адекватне застосування мови, як засобу вираження і перевірки гарантує успіх для історика, літератора, журналіста або офіціанта чи продавця. Данні сфери

діяльності відображають не тільки знання, але особисті якості, які ілюструються виключно мовою. Розповідаючи ми маємо зважати на етичність та культурну складову нашої промови.

В математиці все набагато простіше – цифри та формули перевіряються незалежно від мовного контексту. Література або маркетинг не можуть існувати без мови як універсального засобу комунікації.

Відповідно точні знання в Україні є заручниками не мови, а фінансової неспроможності країни. Натомість гуманітарне знання потерпає не тільки через відсутність матеріальної підтримки, скільки через мовний бар'єр.

Складність і трагізм гуманітарного знання України полягає у відсутності векторної спрямованості нашої науки.

По-перше, української наука заручниця російських перекладів, чим більше буде україномовних перекладів тим скоріше студенти та викладачі будуть творити саме українську науку у комунікативно-культурному розумінні. Проте, самих перекладів не вистачить, якщо міжнародні конференції обмежується рівнем Москва – Київ – Мінськ. Нагадаю, що однією з вимог для набуття звання доцента є знання іноземної мови на рівні B2 засвідчене відповідними сертифікатом. Навряд, українські науковці будуть прикладати зусиль вивчити іншу іноземну мову ніж російську. Цікаво, що російськомовна література у дисертаційних дослідженнях трактується ніби як іноземна, а науковий дискурс ВАКУ та більшості спеціалізованих вчених рад обмежується лише до московський манускриптів. Гасло Хвильового «Геть від Москви!» вже котре десятиріччя залишається актуальним.

Ілюзія англійської пов'язана виключно із фінансування освітніх програм. Навіть, німецькі професори змушені вивчати англійську, щоб мати можливість заробити більше грошей та конкурувати на міжнародному освітньому ринку. В умовах не оголошеної війни наукова конференція у Москві набуває ознак не тільки міжнародності, але і світоглядного протистояння, де мова стає інструментом.

Науковий, ментальний та економічний зв'язок Київ – Москва, навіть за умов гібридної війни, залишається у вигляді митрополія – провінція. Україна перебуває у дискурсивному полі Росії (географічний символізм – мирні переговори проходять у Мінську), відповідно ми можемо обрати дві стратегії: відмовитись від будь-яких дискусій з Москвою до відновлення Status quo з 2013 року або продовжувати дискутувати. Обидва рішення є програвши, оскільки у переважності більшості нинішня Росія у всіх дискусіях апелює до історичних міфів, а не до раціо. (найгіршим є те, що Росія примножує історичні міфи для підтвердження свої політичних дій).

Варто зазначити, що військові дії ускладнюють ведення внутрішньої українського діалогу на будь-яку тему, у тому числі на тему мови.

По-друге, проблемою української гуманітарної науки є ідеологізованість. Об'єктивне викладання історії складна та невдячна справа. Українська гуманітарна наука є заручницею 75-ти років чіткої та однозначної відповіді на всі питання. Відсутність системної та послідовної історичної політики призвела до соціального напруження у певних регіонах.

Псевдоплюралізм або конформізм колишніх партійних працівників призвів до мутації радянської системи. В Україні за 25 років не відбулось ідейної зміни поколінь, система переконання, що зміна поколінь призведе до зміни системи не справдилися. Західна модель наукових шкіл в українських реаліях перетворилась у систему кругової поруки. Будь-яку систему творять люди, а людей виховують люди.

Україна є постколоніальною країною. Однак, ми в гіршій ситуації ніж Індія та Австралія. Великобританія визнала, що була імперією і більше не бажає відновлювати свої неосяжні території. Наш північний сусід переконаний у зворотному, він не завойовник і йому немає за що вибачатися. Проте, найгіршим є те, що сама Україна не хоче визнавати свого колоніального минуло та приймати ліки від «синдрому меншого брата».

Маркери нашого постколоніального минулого: нинішня Україна не є правонаступницею жодної держави або територіального формування, в Конституції говориться про проголошення, а не відновлення, незалежність.

Розрив цього мовленнєвого та історично-колоніалістичний колапс можливий виключно у політично-символічній площині.

Визнання колоніального минулого Україна, як культурного багатства, а не стигматизуючого минулого. Усвідомлення російського-українського білінгвізму через широке вивчення інших іноземних мов. Історичний плюралізм замість націоналістичної риторики Українського інститут національної пам'яті.

В незалежні Україні склалась надзвичайно дивна ситуація, коли гуманітарної і технічної еліти цілком залежали у лінгвістичному та економічному планів від колишньої митрополії.

Говорячи символічно, розрив між Москвою та Києвом не може відбуватися у Мінську. Україна має вийти поза російський лінгвістичний та економічний дискурс.